

STENHUGGEREN

medlemsblad
for
JYSK STENKLUB

AMATØRGEOLOGISK FORENING
AARHUS
MEDLEM AF DANSK AMATØRGEOLOGISK UNION

---

13 årgang nr 3

december 1987

total nr 41

STEN OG TROLDDOM.

At samle og studere sten medfører i sig selv mange dejlige stunder. At lede efter dem ude i naturen giver ydermere en række spændende oplevelser. Desuden har sten en magisk egenskab til lynhurtigt at skabe kontakt mellem mennesker. Vi husker f. eks. gamle Åke ved en landhandel i Sørlandet, der lystigt sludrede om sten, danskere og trafik. Og Olav i den skønne Setesdal, som var meget fåmælt, lige indtil han vejrede vor interesse for hans stensamling i disken. Og Øivind i Gudbrandsdalen, der baksede med store mejsler og hamre, mens han forklarede, hvor krystallerne skulle være i sprækkerne. Han skulle bære kiste næste dag, så han fik en dram, for at det ikke skulle være alt for trist. Eller Gerhard fra Tyskland, som i Ingelshyttan havde travlt med at åbne for sin dåsemad på fronthjelmen af sin nye Porsche, mens han fortalte om syvstjernejern, han havde fundet i Grängesberg. Og den gamle gubbe deroppe i Nordmark, der næsten ikke kunne holde op igen med at berette om et langt liv i gruberne og i skoven. Og på et hotel i Värmland gik der ikke mange minutter efter ankomsten, før værtinden narrede os ind i privaten for at vise os sine flotte sten i vitrinen. Dem havde hun fisket op fra bunden af Vänern. Og så var der Stig, der var svensk-australier. Han kunne berette om sine opal- og guldfund, først med lystfiskermål, men efterhånden fik vi ham da halet ned på mere rimelige mål. Sådan kunne vi blive ved.

Jo, vist er der trolderi i de sten.

H.W.

TRÅDENE SAMLES:

På baggrund af H.W.s artikel Løse Tråde i Stenhuggeren (september 1987) og diskussionen på septembermødet har vi gjort os nogle tanker om klubben, dens aktiviteter og dens muligheder. Som nævnt på septembermødet er det vanskeligt at finde arbejdskraft til frivilligt foreningsarbejde. Alligevel vover vi at fremføre muligheden for nye aktiviteter og en revision af gamle.

TURE: I den senere tid har der været tendens til kun at arrangere korte ture til velkendte lokaliteter. Man kan spørge sig selv, om det ikke er rimeligt, i det omfang klubben overhovedet skal arrangere ture, at der arrangeres eks-kursioner af længere varighed. De fleste medlemmer formår nok, enkeltvis eller i fællesskab, at tage på en-dagsture selv. Det er selvfølgelig svært at finde nye lokaliteter, men vi må dog fremhæve, at vore nabolande (Sverige, Norge og Tyskland) stadig rummer mange interessante "klassiske" lokaliteter, der nok er en tur værd.

En god tur kan passende vare 2-3 dage (en weekend), evt. suppleret med en introduktionsaften 1-2 uger før afgang, hvor der præsenteres materiale, fundet på de lokaliteter, der skal besøges, litteratur, kort etc - en sådan aften vil givet være et aktiv for nybegyndere, såvel som for dem, der ikke kender stederne i forvejen. Turen bør selvfølgelig planlægges lang tid i forvejen af én, der har besøgt lokaliteterne før, således at alle, der er interesseret, kan afsætte tid. Tilsvarende må det være rimeligt, at sidste tilmelding er ca. 3 uger før afgang af hensyn til planlægningen.

En naturlig afslutning på turen vil være et indlæg til Stenhuggeren med beskrivelse af lokaliteter, fundet materiale samt generelle kommentarer (råddent vandrerhjem, flink servitrice i cafeteriet, der bor en mineralsamler 300 m fra lokaliteten etc.). For at øge deltagerantallet såvel som for at give klubben en større kontaktflade kan man aktivt opfordre medlemmer fra andre klubber, geologi-studerende og andre sten-interesserede til at deltage.

FOREDRAG: Det er selvfølgelig et praktisk problem, at klubbens foredrag skal dække tre ret forskellige interesseområder: Mineraler, fossiler og slibning. Det må dog være muligt at finde gode foredrag af almen såvel som speciel interesse. Til trods for de store muligheder inden for disse emner har vi ofte oplevet foredrag, som, deres kvaliteter ufortalte, havde en i bedste fald perifer tilknytning til klubbens aktivitet.

Det må være rimeligt, at vi i klubben diskuterer, hvilke krav/forventninger vi har til foredragene (såvel som til alternativer til foredrag), herunder emner

der ønskes behandlet. Hvis en sådan erklæret politik ledsages af viljen til rent faktisk at betale en attraktiv pris for et godt foredrag, må det være muligt at finde et rimeligt antal underholdende og kompetente foredragsholdere uden for klubben. Hvis disse suppleres med enkelte af vore egne medlemmer, som på underholdende vis kan fortælle om egne ture og aktiviteter, skulle det være muligt at arrangere en række spændende eftermiddage.

UDSTILLINGER: De hidtil afholdte udstillinger er alle blevet vel modtaget af såvel klubbens medlemmer som omverdenen, ligesom de har bragt nye ind i klubben. Der er med andre ord rigelig grund til at fortsætte denne udadvendte aktivitet i fremtiden, men det kræver naturligvis (eller er det virkelig "naturligvis"?) opbakning og aktiv indsats fra andre end Tordenskjolds Soldater, helst også fra mange nye medlemmer.

Mindre udstillinger arrangeret af et eller flere medlemmer på biblioteker, skoler, gymnasier, stenmesser eller i den lokale bank er glimrende "reklame" for klubben, ligesom det er en engagerende aktivitet for de involverede.

VERDEN OMKRING OS: Klubben, som institution betragtet, har altid haft et lidt uafklaret forhold til omverdenen. Der synes ikke at være grænser for hjerteligheden, når der kommer et nyt medlem. På den anden side gøres der ikke meget for at få nye medlemmer, ligesom der ikke ofres meget andet end hjertelighed på dem, der kommer.

Det er ved at være på tide, at klubben gør op med sig selv, om den skal eksistere i fremtiden. Hvis klubben skal overleve, er det tvingende nødvendigt, at der kommer nye (gerne unge) aktive medlemmer - det er ikke muligt i længden at leve på renoméet og de aktive "tanter" fra '72. Mulighederne for at hverve nye medlemmer er talrige. Til dato har den væsentligste aktivitet været "mund til øre metoden", hjulpet af udstillingerne. Klubben kunne være mere offensiv ved stenmesser (en lille informationsstand ville være glimrende - den kunne styres enten af klubben eller af den forhåbentligt snart hedengangne DAGU!) og ved at arrangere flere udstillinger (se ovenfor).

At få nye medlemmer er naturligvis glædeligt, men vi må også spørge os selv, om vi gør nok for at beholde/hjælpe dem, der rent faktisk - vor anonyme facade til trods - dukker op. Specielt som nybegynder har man brug for megen hjælp og støtte, hvis interessen skal fastholdes. De nye kan inddrages meget mere i klubbens aktiviteter, hvis de opfordres direkte (to linjer i Stenhuggeren er ikke nok!). M.a.o. må man henvende sig direkte til f.ex. de 10-15 senest tilkomne og opfordre dem til at tage med på tur, til at tage del i opbygning af udstillinger og gøre en del af klubbens praktiske arbejde. De nye medlemmer har selvfølgelig ikke så store samlinger som de "gamle rotter", de mangler

endnu viden og erfaring, til gengæld kan de ofte mønstre stor interesse og velvilje for sagen.

For at fastholde de nye medlemmer, og for at give dem et bedre indblik i klubbens samlede og vidtftavnende aktiviteter, kan man afholde studiekreds, som kun er for nye medlemmer, hvor der er en aften med mineraler, en aften med fossiler etc. Blandt mere kreative indfald kunne man finde på at lave en informationsfolder om klubben, som beskriver værkstedet, biblioteket, Hamburgturen, ture iøvrigt (i det omfang de finder sted) etc. Denne folder kunne uddeles med liberal hånd til nye medlemmer, til folk der blot er interesserede, ligesom lokale stenhandlere kunne udlevere den på forespørgsel (det er de fleste nok villige til).

Hvis klubben ønsker at forny sig/overleve, er der talrige muligheder for at få nye medlemmer og holde fast på dem!

POSTLUDIUM: Ovenstående er et sammendrag af ophobede tanker, udkrystalliseret efter mange, lange diskussioner gennem det seneste år. Der er naturligvis en indbygget opfordring til flere aktiviteter. I første række er det ikke væsentligt, om der er overvældende tilslutning eller modstand mod de her nedskrevne tanker. Det vigtigste forekommer at være, at klubben som HELHED (d.v.s. det størst mulige antal medlemmer, ikke blot bestyrelsen, "rotterne", "tanterne" eller "Tordenskjolds Soldater") overvejer, om klubbens aktiviteter og "profil" skal ændres. Først derefter er det rimeligt at diskutere specielle tiltag.

Et væsentligt element i overvejelserne, som må gøres af hvert enkelt medlem (d.v.s. også den højtærede læser!), er, om man SELV er villig til at gøre mere af arbejdet. Det er ikke bestyrelsens opgave at være barnepige, som blot skal sørge for uforpligtende, passiv underholdning - det ville i så fald være lettere at arrangere et Mester Jakel stykke én gang om måneden! Bestyrelsens opgave er at koordinere indsatsen, de praktiske gøremål skal naturligvis ligge hos de menige medlemmer, der alle yder efter interesse og evne.

Hvis den grusomme sandhed skal skæres ud i pap, må man sige, at tilkendegivelse af ønske om et højere aktivitetsniveau medfører ihvertfald en moralsk forpligtelse til aktivt at tage del i det praktiske arbejde.

Hanne Sønnichsen (tante)

&

Claus Hedegaard (provo)

INTERNATIONAL MINERALS & GEMS
v/Niels Schjeldahl,
Birgittevej 6, 8220 Brabrand
tlf. 06253210 - Giro 2330601

Har du tænkt på julegaven til mineralsamleren
eller stensliberen ?

Til samleren har vi fine mineraler og
er det ham/hende, som selv vil finde
en Bonanza, har vi værktøjet.

Til sliberen har vi næsten alt i ma-
skiner og værktøj eller en god skive.

Messetur til Harzen i september 1987.

Det var første gang, jeg skulle på mineralmesse, så jeg var meget spændt på, hvad det nu var. Vi kørte fra Århus fredag morgen og var fremme i Harzen om aftenen. Så skulle vi finde vores værelse og gøre klar til messen.

Op lørdag morgen, spise morgenmad og så afsted til mineralmessen. Det var vel nok en overvældende oplevelse med alle de sten. Jeg var i forvejen blevet spurgt, hvad jeg interesserede mig for, og det kunne jeg ikke svare på. Skulle jeg samle på forskellige sten, druknede jeg bare i dem, men at få lov til at gå og kikke, var en ren fornøjelse, så jeg tager gerne på messe igen blot for at nyde synet af alle stenene.

Jeg blev klar over, at det er stenslibning, jeg skal holde på, så Erik slipper ikke af med mig foreløbig i slibeværkstedet.

Jeg var heldig at have Hanne + Hanne med på turen - de lærte mig en masse, og Leo var en god chauffør, så det var bare en mægtig dejlig tur.

Wanda Christensen.

TRÆNGSEL PÅ MIDTEN.

STEN PÅ BORDET har denne sæson fået en god start i oktober med forstenet træ, som Jytte Hillersborg fremstillede. Ved novembermødet var det onsdagaftensslibeholdet, der med fantasi og slibearbejder dækkede bordet. Resultatet var imponerende - i særdeleshed når man tænker på de mishandlede slibestensskiver, som holdet har måttet arbejde med. Der er desværre endnu nogle, der ødelægger slibestensskiverne ved hele tiden at fræse på midten af slibebanen og være nærige med vandet. Det går ligesom på Christiansborg, hvor alle vil være på midten og derfor synker dybere og dybere.

Synderne opfordres til snarest at skrive til onsdagaftensslibeholdet, som da vil foretage en passende afstraffelse.

H.W.

TUR- OG MESSETIPS 1988.

- 16-17 april Mineralmesse i Egersund.
- 11-15 maj Kolding-klubtur til Saurland.
- 12-15 maj Ravstedhus-tur til Idar Oberstein.
- 11-12 juni Sten- og mineralmesse i Kopparberg.
- 2-3 juli Mineral- og smykkemesse i Ylämaa.
- 9-10 juli Mineralmesse i MalMBERGET v. Gällivare.
- 3-4 sept. Stenmesse i Ry.

LÆSETIPS.

På redaktionen har vi haft lejlighed til at blade årgang 1986 - Illustreret Videnskab igennem. Mange forskellige emner behandles på en let læselig måde, og der er også nogle med tilknytning til geologi. Vi har noteret nogle tips her, så hvis noget fanger øjet, prøv da at antaste Erik Jensen, som er den rette ejermand af tidsskrifterne.

- Nr 2 Islandsk vulkanaktivitet.
- 3 Diamanter.
- 4 Vulkanaktivitet i Pozzuoli i Italien.
- 7 Meteornedslag på jorden.
- 8 Efterveer fra Istiden - landhævninger i Skandinavien.
- 10 40 år gammelt forstenet pigtråd fundet i Norge.

GENERALFORSAMLING lørdag 12/3 1988.

Dagsorden:

- 1 Valg af dirigent.
2. Formandens beretning.
- 3 Aflæggelse af regnskab.
- 4 Valg af 2 bestyrelsesmedlemmer.
- 5 Valg af 2 suppleanter for bestyrelsen.
- 6 Valg af 2 revisorer.
- 7 Valg af 1 revisorsuppleant.
- 8 Fastsættelse af kontingent for det kommende regnskabsår.
- 9 Indkomne forslag.
- 10 Eventuelt.

Forslag, der ønskes behandlet på generalforsamlingen, må være bestyrelsen i hænde senest 8 dage før generalforsamlingen.

STEN PÅ BORDET.

Flere kunne godt melde sig frivilligt. Der kan sagtens være 2 udstillinger på én lørdag. Se under programmet, hvad der er på bordet i forårssæsonen.

Hanne Sønnichsen

Lørdag 9 januar.	Udstilling af sjældne og pæne grundstoffer og sulfider. Anker og Claus.
Lørdag 13 februar.	Gætteleg. Kan du med det blotte øje se forskel på fluorit, calcit og kvarts ? 2 x Hanne
Lørdag 12 marts.	Danske fossiler fra tertiærtiden og forstenet træ fra Australien. Ella
Lørdag 9 april.	Fossiler fra Faxe og øvrige Danien fra Danmark. Søren Bo

BOGNYT.

Boghandleren meddeler, at der er en ny bog om stenslibning på vej til disken. Den er fra forlaget Høst, skrevet af Frants Kristensen. Pris ca. 178 kr.

PROGRAM FOR JYSK STENKLUB. Forår 1988.

- Lø 9/1 KLUBMØDE på Åby Bibliotek kl 14,30. Foredrag om hvad man dog laver af sten. Formanden ruller sig ud i det stenfilosofiske og viser eksempler på sten - kønne sten, grimme sten og rædsler.
- Lø 13/2 KLUBMØDE på Åby Bibliotek kl 14,30. Søren Bo Andersen vil fortælle om at præparere.
- Lø 12/3 GENERALFORSAMLING på Åby Bibliotek kl 14,30. Se dagsorden på side 7.
- Lø 26/3 BYTTEMØDE i værkstedet Sct. Annagades skole kl 11,00. Du kan handle på torvet, bytte sten og hygge dig med din medbragte kaffe.
- Lø 9/4 KLUBMØDE på Åby Bibliotek kl 14,30. Trelde Pedersen fra Als fortæller igen - måske om ledeblokke.
- Lø 23/4 TUR til Sangstrup, Karleby og Sostrup Slot (mineralsamling) kl 09,00 fra P-pladsen ved musikhuset.
- Sø 29/5 TUR til strand ved Svendborg. Måske finder vi silkespat. Start fra P-pladsen ved musikhuset kl 08.00.
- Lø 18/6 TUR til Hinge.
- Lø 10/9 KLUBMØDE - sommerens fund.

Til møderne medbringes egen proviant. Fra kl 13,00 er der åbent for handel, bytning, stensnak og Sten på Bordet.

Adresser:

Formand, Jon Svane, Skejbyvej 36, 8240 Risskov	tlf 06-210606
Sekretær, Doris Valgaard, Skolevej 2f, 8250 Egå	06-227304
Erik Jensen, Plutovej 8, 8270 Højbjerg, medlem af best.	06-149521
Jørgen Borup, Teglgårdsvej 27, 8270 Højbjerg, medlem af best.	06-110041
Kasserer, Ingemann Schnetler, Fuglebakken 14, Stevnstrup, 8870 Langå	06-467282
Jysk Stenklub, giro 1217380, Fuglebakken 14, Stevnstrup, 8870 Langå	
Bladfordeling, Hanne Kunde, Korshøjen 96, 8240 Risskov	06-213534
Bladproduktion, Eva Rudolf, Janesvej 5, 8220 Brabrand	06-251024
Bladredaktion, Henry Weinkouff, Marselis Boulevard 30, 8000 Århus C	06-122724

Indlæg til næste nr skal være redaktionen i hænde senest 3/3 1988.

Bladstaben ønsker alle stenvennerne en GLÆDELIG JUL og et GODT NYTÅR.